

تحلیل مؤلفه‌های پیکره‌بندی فضاهای نیمه‌باز و بسته بناهای مسکونی دوره پهلوی بر اساس الگوی ذهنی متخصصان

رضا نقدبیشی*، یکتا ابروانی**

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۱۸

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۴/۰۵/۰۶

چکیده

در دوران پهلوی، تحولات اجتماعی و فرهنگی موجب دگرگونی در الگوهای فضایی معماری مسکونی شد. این پژوهش با رویکرد ترکیبی و در چارچوب پارادایم عمل‌گرایی، به تحلیل تطبیقی فضاهای نیمه‌باز و بسته در این دوره پرداخته است. ابتدا مؤلفه‌های کلیدی از طریق تحلیل محتوای کیفی در نرم‌افزار MAXQDA استخراج شد. سپس تحلیل عامل Q با مشارکت ۱۵ متخصص و استفاده از SPSS انجام گرفت. همچنین دو نمونه بنای مسکونی با نرم‌افزار DepthmapX تحلیل شد. یافته‌ها سه الگوی ذهنی اصلی را نشان می‌دهد: عملکردی-فضایی، عملکردی-ساختاری و عملکردی-رفتاری. نتایج حاکی از آن است که در دوره پهلوی دوم، فضاهای نیمه‌باز نقش سازمان‌دهنده‌تری یافته و به مرزهای نرم، تعاملی و انعطاف‌پذیر تبدیل شده‌اند که نیازهای اقلیمی، اجتماعی و زیبایی‌شناسی را به‌طور هم‌زمان پاسخ می‌دهند.

واژگان کلیدی

* گروه معماری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (مسئول مکاتبات)

Email: Reza.naghdbishi@iaui.ac.ir
ORCID: 0000-0002-0662-5955

** گروه معماری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Email: Yekta9irvani@gmail.com